

УДК 364.4:364.07:364.69

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.1.35>

Валерій ТАНЦЮРА

аспірант кафедри соціальної роботи, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, вул. Пирогова, 9, м. Київ, Україна, 01601

ORCID: 0009-0007-0161-1734

Бібліографічний опис статті: Танцюра, В. (2026). Напрямки та особливості роботи центрів соціальних служб з сім'ями та дітьми. *Ввічливість. Humanitas*, 1, 272–279, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.1.35>

НАПРЯМКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ З СІМ'ЯМИ ТА ДІТЬМИ

Стаття присвячена аналізу напрямів та особливостей діяльності центрів соціальних служб у роботі з сім'ями та дітьми в умовах сучасних суспільних трансформацій та воєнних викликів. Проаналізовано ключові категорії отримувачів послуг – діти-сироти, діти з інвалідністю, сім'ї у складних життєвих обставинах, внутрішньо переміщені особи, багатодітні та малозабезпечені родини. Акцент зроблено на комплексному підході до підтримки сімей, профілактиці соціальних ризиків, розвитку соціальних компетентностей дітей та інтеграції послуг у міжвідомчу співпрацю. Підкреслено значення профілактичної спрямованості, міжвідомчої співпраці, інклюзивних практик та інноваційних методів роботи. Метою дослідження є окреслення ключових тенденцій у розвитку соціальної підтримки та визначення інноваційних підходів до роботи з різними категоріями отримувачів послуг. У процесі дослідження використано загальнонаукові методи – аналіз, синтез, системний та порівняльний підходи, узагальнення й структурно-функціональний метод. Результати показують, що діяльність центрів соціальних служб характеризується комплексністю, профілактичною спрямованістю та інтеграцією у міжвідомчу співпрацю. Виявлено основні проблеми, які охоплюють економічну, психологічну, освітню, соціальну та правову сфери, та доведено важливість інклюзивних практик, індивідуалізації допомоги й розвитку програм ресоціалізації. Сучасна соціальна робота потребує впровадження цифрових інструментів моніторингу потреб та оцінки ефективності програм, що дозволяє оперативно реагувати на зміни у соціальному середовищі. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів для розроблення ефективних програм підтримки сімей і дітей та формування сучасної моделі соціальної роботи, орієнтованої на сталий розвиток і соціальну інтеграцію.

Ключові слова: соціальні служби, сім'я, дитина, соціальна підтримка, профілактика, соціальна робота, Центри соціальних служб.

Valerii TANTSIURA

Postgraduate Student at the Department of Social Work, Dragomanov Ukrainian State University, 9 Pyrohova str., Kyiv, Ukraine, 01601

ORCID: 0009-0007-0161-1734

To cite this article: Tantsiura, V. (2026). Napriamky ta osoblyvosti roboty tsestriv sotsialnykh sluzhb z simiamy ta ditny [Directions and features of the work of social service centers with families and children]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 1, 272–279, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.1.35>

DIRECTIONS AND FEATURES OF THE WORK OF SOCIAL SERVICE CENTERS WITH FAMILIES AND CHILDREN

The article is devoted to the analysis of the directions and specific features of the activities of social service centers in working with families and children under conditions of modern social transformations and wartime challenges. The key categories of service recipients are examined, including orphans, children with disabilities, families in difficult life circumstances, internally displaced persons, large families, and low-income households. Emphasis is placed on a

© В. Танцюра, 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

comprehensive approach to family support, prevention of social risks, development of children's social competences, and integration of services into interagency cooperation. The importance of preventive orientation, interagency collaboration, inclusive practices, and innovative methods of work is highlighted. The purpose of the study is to outline the key trends in the development of social support and to identify innovative approaches to working with different categories of service recipients. General scientific methods were applied in the research process – analysis, synthesis, systemic and comparative approaches, generalization, and the structural-functional method. The results show that the activities of social service centers are characterized by complexity, preventive orientation, and integration into interagency cooperation. The main problems identified cover economic, psychological, educational, social, and legal spheres, and the importance of inclusive practices, individualized assistance, and the development of resocialization programs is emphasized. Modern social work requires the implementation of digital tools for monitoring needs and evaluating program effectiveness, which enables timely responses to changes in the social environment. The practical significance of the study lies in the possibility of using its results to develop effective programs for supporting families and children and to form a modern model of social work oriented toward sustainable development and social integration.

Key words: social services, family, child, social support, prevention, social work, Social Service Centers.

Постановка проблеми. Сім'я є базовим соціальним інститутом, що визначає умови розвитку та соціалізації дитини. В умовах соціальних трансформацій, економічних викликів та зростання рівня вразливості окремих категорій населення, роль центрів соціальних служб набуває особливої ваги. Центри соціальних служб (ЦСС) із сім'ями та дітьми виконують ключову функцію у забезпеченні соціальної стабільності та розвитку суспільства. Їхня діяльність поєднує підтримку у кризових ситуаціях, профілактику соціальних ризиків, розвиток компетентностей та інтеграцію послуг. Важливим завданням є подальше вдосконалення законодавчої бази, розширення міжвідомчої співпраці та впровадження інноваційних методів роботи.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі питання роботи соціальних служб із сім'ями та дітьми розглядаються крізь призму соціальної політики, соціальної роботи, педагогіки та психології. Дослідження українських і зарубіжних авторів акцентують на необхідності переходу від екстреної допомоги до превентивних заходів; розвитку індивідуальних програм підтримки; інтеграції соціальних, освітніх та медичних послуг та формування соціальної компетентності батьків та дітей.

Зокрема, праці вітчизняних дослідників підкреслюють важливість законодавчого забезпечення діяльності центрів соціальних служб та їхньої взаємодії з органами місцевого самоврядування. Так, наприклад, А. Лякішева у своїх працях підкреслює важливість гуманістичного підходу та партнерства між державними і громадськими структурами (Соціальна робота, 2021).

О. Кошук, В.Галайдюк, І. Сопівник, І. Пеша наголошують на необхідності індивідуалізації допомоги та адаптації програм до конкретних життєвих обставин отримувачів послуг (Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В., Кошук О.Б., 2023).

Практичне використання сучасних підходів і моделей соціальної роботи у роботі з сім'ями висвітлено у працях О. Бєлкіна-Ковальчук, А. Конончук, Н. Корпач, В. Лютого, Т. Мартинюк, В. Петровича, В. Петрук та інших (Соціальна робота, 2021).

Роботу з сім'ями та дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах висвітлено в працях А. Капської, З. Кияниці, О. Міхеевої, Ж. Петровича, М. Соляник та інших (Соціальна робота, 2017).

Дослідження окремих напрямів соціальної роботи з сім'ями здійснювали українські науковці, серед яких І. Братусь, Т. Вертенко, І. Зверева, Н. Комарова, Г. Лактіонова, С. Ничипоренко, Н. Побірченко, В. Поліщук, І. Трубавіна, Т. Шанськова та інші (Капська А.Й., 2015; Соціальна робота, 2017).

Метою дослідження є окреслення основних напрямів та виявлення особливостей роботи центрів соціальних служб із сім'ями та дітьми, а також визначення ключових тенденцій у розвитку цієї діяльності в сучасних умовах воєнної доби.

Виклад основного матеріалу. Війна та економічна нестабільність суттєво збільшили кількість сімей, які потребують допомоги. Зростає частка дітей, що залишилися без батьківського піклування через втрату батьків, примусове переміщення чи депортацію.

На кінець 2024 року в Україні офіційно зареєстровано 61 932 дитини-сироти та дітей

без батьківського піклування, з яких 94% виховуються у сімейних формах (прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу) (У першому).

Станом на 01.01.2025р. в закладах дошкільної освіти функціонувало 7 658 інклюзивних груп (15 297 вихованців), а в школах – 33 397 інклюзивних класів (47 610 учнів). Крім того, у спеціальних групах та класах навчалось понад 40 000 дітей з особливими потребами (Інформаційна довідка).

У 2024 році різні види соціальної допомоги отримали понад 4 мільйони сімей. У Державному бюджеті України на 2025 рік на соціальний захист дітей та сімей було передбачено 27,4 млрд грн, що на 2,1 млрд більше, ніж у 2024 році. Загалом на соціальний захист населення виділено 420,7 млрд грн (Держбюджет, 2025).

Тобто, ми бачимо, кількість дітей-сиріт та дітей без батьківського піклування залишається високою, майже подвоїлася кількість учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах за останні 5 років, мільйони родин залежать від державних виплат, що підтверджує важливість розвитку соціальної сфери

Можемо дійти висновку, що в сучасному суспільстві можна виділити значну кількість дітей та сімей, які опинилися в особливо складних життєвих обставинах і потребують підтримки з боку державних інституцій та місцевої громади.

Однією з вразливих категорій дітей, з якою працюють ЦСС є діти-сироти та діти позбавлені батьківського піклування, адже відсутність батьківської турботи позбавляє дитину базового відчуття безпеки. Для них важливо створювати альтернативні форми виховання – усиновлення, прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу.

Поряд із цим існує інша категорія дітей, це діти з інвалідністю та особливими освітніми потребами. Вони потребують комплексної підтримки: медичної допомоги, психологічного супроводу, спеціальних освітніх програм та соціальних послуг. Створення інклюзивного середовища дозволяє таким дітям реалізувати свій потенціал і відчувати рівноправними членами суспільства (Ревть А., 2020).

Не менш складною є ситуація тих дітей, хто живе у неблагополучних сім'ях. Діти із сімей у складних життєвих обставинах часто

стикаються з байдужістю або агресією з боку дорослих. Це може бути наслідком безробіття, залежностей чи насильства в родині. У таких умовах дитина позбавлена належної уваги та турботи, що створює ризики для її розвитку. Соціальна підтримка спрямована на стабілізацію сімейного середовища, захист прав дітей та надання необхідних ресурсів для їхнього майбутнього.

Особливу увагу потребують і ті, чиє дитинство було зруйноване війною. Діти внутрішньо переміщених осіб та постраждали від війни переживають втрату дому, розрив соціальних зв'язків і травматичний досвід. Для них надзвичайно важливими є психологічна реабілітація, інтеграція у нове середовище та відновлення відчуття безпеки. Соціальні служби допомагають цим дітям повернутися до нормального життя та знайти нові можливості для розвитку.

Окрему групу становлять діти з девіантною або делінквентною поведінкою. Вони часто мають труднощі у навчанні, спілкуванні та соціалізації, що може призводити до відхилень від соціальних норм або навіть правопорушень. Для таких дітей потрібні спеціальні програми профілактики, ресоціалізації та підтримки, які допомагають скоригувати поведінку, сформувати позитивні життєві навички та інтегруватися у суспільство.

Таким чином, кожна категорія дітей має свої особливі потреби, але всі вони потребують уваги й підтримки. Завдання ЦСС полягає у створенні комплексної системи допомоги, яка враховує різні життєві обставини та сприяє гармонійному розвитку кожної дитини (Про соціальні, 2019).

Центри соціальних служб працюють не лише з дітьми, вони надають допомогу та підтримку сім'ям. Однією з найбільш поширених категорій, з якою працюють ЦСС, є малозабезпечені сім'ї. Це родини, які не мають достатніх фінансових ресурсів для забезпечення базових потреб дітей – харчування, одягу, житла чи доступу до якісної освіти. Для них важливою є матеріальна допомога, соціальні програми підтримки та створення можливостей для підвищення рівня життя.

Не менш уваги потребують і багатодітні сім'ї, які відчувають особливі виклики у вихованні та забезпеченні великої кількості дітей. Найчастіше вони потребують підтримки

у сфері освіти, охорони здоров'я та соціального захисту. Допомога таким родинам спрямована на зменшення фінансового навантаження та створення умов для гармонійного розвитку кожної дитини.

Також увагу соціальні служби приділяють сім'ям, що перебувають у кризових життєвих обставинах. Це родини, де присутні насильство, залежності, тяжкі хвороби чи інвалідність, що ускладнюють процес виховання дітей. У таких випадках важливим є не лише матеріальне забезпечення, а й психологічна та правова підтримка, спрямована на захист дітей і стабілізацію сімейного середовища.

Особливу категорію становлять сім'ї внутрішньо переміщених осіб, які через війну чи інші обставини були змушені залишити свої домівки. Вони стикаються з проблемами інтеграції у нові громади, пошуку роботи та житла, відновлення соціальних зв'язків. Для них соціальна підтримка має на меті допомогти адаптуватися до нових умов і відновити відчуття стабільності (Капська А.Й., 2015).

Не менш вразливими є неповні сім'ї, де дитину виховує лише один із батьків. Такі родини часто мають підвищений рівень соціальної та економічної вразливості, адже один дорослий змушений поєднувати виховання з роботою та забезпеченням усіх потреб. Соці-

альна допомога тут спрямована на підтримку батьківського ресурсу та створення умов для рівного розвитку дітей.

І нарешті, окрему групу становлять сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю. Вони потребують спеціалізованих програм підтримки, доступу до реабілітаційних послуг та допомоги у соціальній інтеграції. Для таких родин важливо створювати інклюзивне середовище, яке дозволяє дітям реалізувати свій потенціал і водночас зменшує навантаження на батьків (табл.1.).

Діти та сім'ї, які перебувають під супроводом центрів соціальних служб, стикаються з комплексом труднощів, що охоплюють економічну, психологічну, освітню, соціальну та правову сфери. Ці проблеми взаємопов'язані між собою та часто утворюють замкнене коло, яке неможливо розірвати без системної підтримки.

Одними з найпоширеніших труднощів є проблеми економічного характеру. Бідність та малозабезпеченість позбавляють родини можливості забезпечити дітей базовими потребами – харчуванням, одягом, навчанням чи медичними послугами. До цього додається безробіття батьків або нестабільний заріток, що призводить до соціальної нестабільності. Житлові проблеми, зокрема відсутність власного житла чи проживання у непридатних

Таблиця 1

Особливості роботи центрів соціальних служб з дітьми та сім'ями

Категорія отримувачів послуг	Особливості роботи	Основні напрями	Можливі форми роботи
Діти-сироти	Пошук сімейних форм виховання, адаптація	Соціальний супровід, наставництво	Індивідуальні консультації, тренінги, наставництво
Діти з інвалідністю	Інклюзія, реабілітація, підтримка сімей	Індивідуальні програми, інклюзивна освіта, корекційна роботи, інтеграція у суспільство	Домашні візити, арт-терапія, групи підтримки
Діти у складних обставинах	Раннє виявлення проблем, профілактика	Соціальний супровід, профілактика насильства	Консультації, тренінги, кризові центри
Діти ВПО	Психологічна реабілітація, інтеграція	Адаптація, відновлення документів, організація дозвілля, психокорекція	Групові заняття, освітні проекти, співпраця з НУО
Діти з девіантною поведінкою	Ресоціалізація, профілактика правопорушень	Програми профілактики, наставництво	Індивідуальні консультації, тренінги, волонтерство
Малозабезпечені та багатодітні сім'ї	Забезпечення базових потреб, розвиток мобільності	Матеріальна допомога, освітні програми	Консультації, гуртки, заняття з розвитку економічної грамотності
Неповні сім'ї	Психологічна підтримка, правовий захист	Програми для батьків, працевлаштування	Індивідуальні консультації, групові заняття
Сім'ї з дітьми з інвалідністю	Комплексна підтримка, партнерство	Реабілітація, інклюзія, психологічна допомога	Домашні візити, групи підтримки, спеціалізовані програми

умовах, а також вимушене переселення через війну, лише поглиблюють кризу. Економічна нестабільність стає базовим чинником, який породжує інші соціальні проблеми та створює «ланцюгову реакцію» у житті сімей (Соляник М.Г., 2015).

Проте матеріальні труднощі нерозривно пов'язані з психологічними та емоційними проблемами. Діти, які пережили травми війни чи насильства, стикаються з втратою близьких, вимушеним переселенням і досвідом бойових дій. У сім'ях часто панує емоційна нестабільність: конфлікти між батьками, відсутність підтримки чи агресивне середовище. Це призводить до проблем із самооцінкою та соціалізацією, особливо серед дітей з інвалідністю чи сиріт, які нерідко відчувають ізоляцію та стигматизацію. Такі виклики потребують системної роботи не лише з дитиною, а й із сім'єю загалом.

Не менш важливим є і освітні проблеми. Недоступність якісної освіти, освітні втрати та розриви особливо гостро відчувається серед дітей із сільських територій та переселенців. Часті переїзди, відсутність підтримки вдома чи інвалідність призводять до відставання у навчанні. Крім того, відсутність інклюзивних умов у школах позбавляє дітей з особливими потребами можливості отримати адаптовані програми. А оскільки освіта є ключем до соціальної мобільності, її недоступність лише поглиблює кризу та зменшує шанси на успішну інтеграцію у суспільство.

До цього додаються соціальні проблеми, які часто переплітаються з економічними та психологічними. І нарешті, важливим аспектом залишаються правові проблеми. У переселенців та дітей-сиріт часто відсутні необхідні документи – свідоцтва чи паспорти, що ускладнює доступ до послуг. Порушення прав дитини, невиконання батьками своїх обов'язків та нехтування інтересами дітей створюють додаткові ризики. До цього додається складність отримання соціальних виплат через бюрократичні бар'єри та недостатню поінформованість сімей. Саме тому правова підтримка є невід'ємною частиною роботи центрів соціальних служб: без документів та правових гарантій сім'я фактично позбавлена можливості отримати допомогу (Робота соціального, 2013).

Таким чином, проблеми дітей і сімей, які перебувають під супроводом ЦСС, мають комплексний характер: економічні труднощі породжують психологічні й соціальні кризи, а правові бар'єри ускладнюють доступ до допомоги. Лише системний підхід, що поєднує матеріальну, психологічну, освітню, соціальну та правову підтримку, може забезпечити реальне подолання цих викликів.

Діяльність центрів соціальних служб із сім'ями та дітьми охоплює кілька ключових напрямів, які взаємодоповнюють один одного та формують комплексну систему підтримки. Насамперед, це соціальна допомога у кризових ситуаціях, коли родини отримують психологічну, юридичну та матеріальну підтримку, особливо у випадках насильства, залежностей чи ризику соціального сирітства. Важливим є також напрям профілактики соціальних ризиків, що передбачає попередження девіантної поведінки дітей, сімейних конфліктів та соціальної ізоляції через тренінги, консультації й просвітницькі заходи (Про соціальну роботу, 2001).

Також ЦСС реалізують широкий спектр програм, спрямованих на підтримку дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах. Зокрема, програми підтримки сімей, які допомагають родинам у кризі та запобігають соціальному сирітству, забезпечуючи дитині можливість залишатися у сімейному середовищі. Важливим напрямом є розвиток батьківських компетентностей через тренінги та освітні курси («Відповідальне батьківство», «Школа для батьків»), що формують навички ненасильницького виховання та профілактують кризові ситуації. Для дітей та молоді діють програми профілактики залежностей і розвитку соціальних навичок («Молодь за здоровий спосіб життя», «Школа соціальних навичок», «Програма наставництва»), які сприяють формуванню стійкості та зменшують ризики девіантної поведінки. Окремо реалізуються програми психологічної підтримки («Діти війни», групи взаємодопомоги), що допомагають дітям-переселенцям та підліткам долати травматичний досвід і емоційні труднощі. Важливим є також напрям соціальної інтеграції та інклюзії, який забезпечує дітям з інвалідністю та переселенцям можливість відчувати себе повноцінними членами суспільства (Комарова Н.М., 2007).

Центри соціальних служб із сім'ями та дітьми виконують ключову функцію у забезпеченні соціальної стабільності та розвитку суспільства. Їхня діяльність поєднує підтримку у кризових ситуаціях, профілактику соціальних ризиків, розвиток компетентностей та інтеграцію послуг. Важливим завданням є подальше вдосконалення законодавчої бази, розширення міжвідомчої співпраці та впровадження інноваційних методів роботи.

У сучасних умовах діяльність центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді набуває нових рис, що визначають їхню роль у системі соціального захисту населення. Однією з провідних тенденцій є децентралізація, яка дозволяє громадам самостійно формувати спектр послуг відповідно до локальних потреб. Це сприяє більшій гнучкості та наближенню допомоги до конкретних сімей, а також інтеграції соціальних послуг у місцеві стратегії розвитку.

Важливим напрямом є цифровізація, що відкриває нові можливості для комунікації з отримувачами послуг. Використання електронних реєстрів, онлайн-консультацій та мобільних платформ робить соціальні послуги доступнішими, особливо для внутрішньо переміщених осіб та сімей, які проживають у віддалених районах. Це дозволяє забезпечити безперервність підтримки навіть в умовах воєнних викликів.

Ще однією тенденцією є посилення профілактичної спрямованості роботи. Центри соціальних служб дедалі більше орієнтуються не лише на подолання кризових ситуацій, а й на їх попередження. Програми раннього втручання, підтримка батьківства та розвиток навичок виховання дітей стають важливими складовими діяльності. Такий підхід відповідає європейським стандартам соціальної роботи, де превентивні заходи розглядаються як ключ до зменшення соціальних ризиків.

Значну роль відіграє міжсекторальна співпраця. ЦСС активно взаємодіють з освітніми закладами, медичними установами та правоохоронними органами, формуючи комплексну систему підтримки сімей. Це дозволяє забезпечити багатовимірний підхід до вирішення проблем, коли соціальна допомога поєднується з освітніми та медичними інтервенціями.

Не менш важливим є підвищення якості та забезпечення стандартизації соціальних

послуг. Впровадження єдиних стандартів соціальної роботи, підготовка та перепідготовка кадрів, розвиток професійних компетентностей соціальних працівників забезпечують відповідність діяльності ЦСС міжнародним практикам. Це створює умови для інтеграції української системи соціальних послуг у європейський простір.

Окремо слід відзначити фокус на підтримці вразливих груп населення. У сучасних умовах особливу увагу приділяють дітям, які постраждали від війни, сім'ям внутрішньо переміщених осіб та тим, що перебувають у складних життєвих обставинах. Розширення програм інклюзії та захисту прав дітей стає одним із пріоритетів, що визначає гуманістичний характер діяльності ЦСС.

Таким чином, центри соціальних служб як інституція соціальної роботи з дітьми та сім'ями в Україні характеризуються поєднанням децентралізації, цифровізації, профілактичної спрямованості та міжсекторальної співпраці. Ці тенденції формують нову модель соціальної роботи, яка відповідає викликам сучасності та орієнтована на європейські стандарти.

Висновки. Діяльність центрів соціальних служб із сім'ями та дітьми в сучасних умовах України має комплексний характер і спрямована на подолання багатовимірних викликів, що постають перед родинами. Війна, економічна нестабільність та соціальні трансформації значно збільшили кількість вразливих категорій населення, які потребують допомоги. Центри соціальних служб виконують ключову функцію у забезпеченні соціальної стабільності, поєднуючи кризову підтримку з профілактичними заходами, інклюзивними практиками та міжсекторальною співпрацею. Важливим завданням є розвиток індивідуалізованих програм допомоги, удосконалення законодавчої бази та впровадження інноваційних методів соціальної роботи. Подальший розвиток ЦСС має ґрунтуватися на системному підході, що інтегрує матеріальну, психологічну, освітню та правову підтримку, забезпечуючи гармонійний розвиток дітей і стабілізацію сімейного середовища. Це дозволить не лише реагувати на кризові ситуації, а й формувати превентивну модель соціальної роботи, яка відповідає європейським стандартам та сприяє модернізації соціальної сфери України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Держбюджет-2025: 27,4 млрд грн – на соціальний захист дітей та сім'ї і суттєве збільшення фінансування на виховання дітей в сімейному середовищі. URL: <https://www.msp.gov.ua/press-center/news/derzhbyudzhets-2025-274-mlrd-hrn-na-sotsialnyy-zakhyst-ditey-ta-simiyi-i-suttyeve-zbilshennya-finansuvannya-na-vykhovannya-ditey-v-simeynomu-seredovyshchi> (дата звернення: 25.12.2025).
2. Інформаційна довідка «Моніторинг щодо створення інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти». URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/statistichni-dani> (дата звернення: 15.01.2026).
3. Капська А., Пеша І., Міхеєва О., Соляник М. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями : навч.-метод. Посібник / за ред. А.Й Капська. К. : Слово, 2015. 328 с.
4. Комарова Н. М. Соціальні послуги сім'ям, які опинилися у складних життєвих обставинах. *Стандарти соціальних послуг. Збірка проектів документів : у 2-х кн. Кн. 2 / за ред. Л. Л. Сідельник. К. : ЛДЛ, 2007. С. 142–162.*
5. Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдук В.В., Кошук О.Б. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю. Навчальний посібник. Київ: Компринт, 2023. 449 с. URL: <https://inmol.org/navchalnyj-posibnyk-sotsialna-robota-z-sim-iamy-ditmy-ta-moloddiu/>(дата звернення: 27.01.2026).
6. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 27.12.2025).
7. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21 червня 2001 р. № 2558-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text> (дата звернення: 25.12.2025).
8. Ревть А., Гриник І. Соціальна реабілітація, що здійснюється Центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. *Молодий вчений*. 2020. № 8(2). С. 165-168. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2020_8\(2\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2020_8(2)_16). (дата звернення: 01.02.2026).
9. Робота соціального педагога з різними типами сімей: матеріали творчої групи соціальних педагогів. Упоряд. Ю. Бойко та ін. К.: Редакції загальнопедагогічних газет, 2013. 120 с.
10. Соляник М. Г. Форми та методи соціально-педагогічної підтримки сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Соціально-педагогічна*. 2015. Вип. 25. С. 195-204. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkp_sp_2015_25_23 (дата звернення: 17.01.2026).
11. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. 1. Сучасні орієнтири та ключові технології / за ред. З. П. Кияниці, Ж. В. Петрочко. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
12. Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики: колективна монографія. Волинський національний університет імені Лесі Українки / за редакцією В. Петровича, С. Чернети. Луцьк: ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021, 342 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/19749/3/soc_robota_monograf.pdf (дата звернення: 1.02.2026).
13. Соціальна робота із вразливими сім'ями та дітьми : посібник : у 2-х ч. Ч. 2. Ознаки вразливості та специфіка підтримки сім'ї і дитини / за заг. ред. Т. В. Журавель, З. П. Кияниці. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 352 с.
14. У першому півріччі українці усиновили 589 дітей без батьківського піклування, 2025. URL: <https://www.msp.gov.ua/press-center/news/u-pershomu-pivrichchi-ukrayintsi-usynovyly-589-ditey-bez-batkovskoho-pikluvannya> (дата звернення: 08.01.2026).

REFERENCES:

1. Ministerstvo sotsialnoi polityky (2025). Derzhbiudzhets-2025: 27,4 mlrd hrn – na sotsialnyi zakhyst ditei ta simi i suttyeve zbilshennya finansuvannya na vykhovannya ditei v simeynomu seredovyshchi [State Budget 2025: UAH 27.4 billion allocated for social protection of children and families, with a significant increase in funding for raising children in a family environment]. Retrieved from: <https://www.msp.gov.ua/press-center/news/derzhbyudzhets-2025-274-mlrd-hrn-na-sotsialnyy-zakhyst-ditey-ta-simiyi-i-suttyeve-zbilshennya-finansuvannya-na-vykhovannya-ditey-v-simeynomu-seredovyshchi> [in Ukrainian].
2. MON (2025). Informatsiina dovidka «Monitorynh shchodo stvorennia inklyuzyvnykh hrup u zakladakh doshkilnoi osvity» [Information Note: Monitoring the Establishment of Inclusive Groups in Preschool Education Institutions]. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/statistichni-dani> [in Ukrainian].
3. Kapska A., Piesha I., Mikheieva O., Soliany M. (2015). Tekhnolohii sotsialno-pedahohichnoi roboty z sim'iamy : navch.-metod. Posibnyk [Technologies of Social and Pedagogical Work with Families: A Teaching and Methodological Manual]. / za red. A.Y Kapska. K. : Slovo. 328 s. [in Ukrainian].
4. Komarova N. M. (2007). Sotsialni posluhy sim'iam, yaki opynylisia u skladnykh zhyttievnykh obstavynakh [Social Services for Families in Difficult Life Circumstances]. *Standarty sotsialnykh posluh. Zbirka proektiv dokumentiv : u 2-kh kn. Kn. 2 / za red. L. L. Sidielnyk. K. : LDL. S. 142–162.* [in Ukrainian].

5. Piesha I.V., Sopivnyk I.V., Halaidiuk V.V., Koshuk O.B. (2023). Sotsialna robota z sim'iamy, ditmy ta moloddiu. Navchalnyi posibnyk [Social Work with Families, Children, and Youth: A Textbook]. Kyiv: Kompynt. 449 s. Retrieved from: <https://inmol.org/navchalnyj-posibnyk-sotsialna-robota-z-sim-iamy-ditmy-ta-moloddiu/> [in Ukrainian].
6. Pro sotsialni posluhy (2019): Zakon Ukrainy vid 17 sichnia 2019 r. № 2671-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> [in Ukrainian].
7. Pro sotsialnu robotu z sim'iamy, ditmy ta moloddiu (2021): Zakon Ukrainy vid 21 chervnia 2001 r. № 2558-III. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>. [in Ukrainian].
8. Revt A., Hrynyk I.(2020). Sotsialna rehabilitatsiia, sheho zdiisniuietsia Tsentramy sotsialnykh sluzhb dlia simi, ditei ta molodi [Social Rehabilitation Provided by Social Service Centers for Families, Children, and Youth]. *Molody vchenyi*. 2020. № 8(2). S. 165–168. Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2020_8\(2\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2020_8(2)_16). [in Ukrainian].
9. Robota sotsialnoho pedahoha z riznymy typamy simej: materialy tvorchoi hrupy sotsialnykh pedahohiv [The Work of a Social Pedagogue with Different Types of Families: Materials of the Creative Group of Social Pedagogues]. Uporiad. Yu. Boiko ta in. K.: Redaktsii zahalnopedahohichnykh hazet, 2013 [The Work of a Social Pedagogue with Different Types of Families: Materials of the Creative Group of Social Pedagogues.]. 120 s. [in Ukrainian].
10. Solianyk M. H. (2015). Formy ta metody sotsialno-pedahohichnoi pidtrymky simej, yaki opynylysia u skladnykh zhyttievnykh obstavynakh [Forms and Methods of Social and Pedagogical Support for Families in Difficult Life Circumstances]. *Zbirnyk naukovykh prats Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiiienka. Seriia: Sotsialno-pedahohichna*. Vyp. 25. S. 195–204. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkp_sp_2015_25_23. [in Ukrainian].
11. Z. P. Kyianytsia, Zh. V. Petrochko (2017). Sotsialna robota z vrazlyvymy sim'iamy ta ditmy [Social Work with Vulnerable Families and Children] : posib. u 2-kh ch.; Ch. I. Suchasni oriientyry ta kliuchovi tekhnolohii / za red. Z. P. Kyianytsia, Zh. V. Petrochko. K. : OBNOVA KOMPANI. 256 s. [in Ukrainian].
12. V. Petrovycha, S. Chernety (2021). Sotsialna robota z sim'iamy: teorii, modeli, efektyvni praktyky: kolektyvna monohrafiia. Volynskiy natsionalnyi universytet imeni Lesi Ukrainky [Social Work with Families: Theories, Models, and Effective Practices. A Collective Monograph. Lesya Ukrainka Volyn National University] / za redaktsiieiu V. Petrovycha, S. Chernety. Lutsk: FOP Hadiak Zhanna Volodymyrivna, drukarnia «Volynpolihraf», 342 s. Retrieved from: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/19749/3/soc_robota_monograf.pdf [in Ukrainian].
13. T. V. Zhuravel, Z. P. Kyianytsi (2017). Sotsialna robota iz vrazlyvymy sim'iamy ta ditmy [Social Work with Vulnerable Families and Children]: posibnyk : u 2-kh ch. Ch. 2. Oznaky vrazlyvosti ta spetsyfika pidtrymky sim'i i dytyny / za zah. red. T. V. Zhuravel, Z. P. Kyianytsi. K. : OBNOVA KOMPANI. 352 s. [in Ukrainian].
14. U pershomu pivrichchi ukraintsi usynovyly 589 ditei bez batkivskoho pikluvannia [In the first half of the year, Ukrainians adopted 589 children deprived of parental care]. Retrieved from: <https://www.msp.gov.ua/press-center/news/u-pershomu-pivrichchi-ukrayintsi-usynovyly-589-ditey-bez-batkivskoho-pikluvannia> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 19.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 05.05.2026